

Postadres:
Postbus 27
4500 AA Oostburg

Bezoekadres:
Nieuwstraat 22
4501 BD Oostburg

Telefoon 140117
Telefoon +31 (0)117 457 000
Telefax +31 (0)117 452 241

IBAN: NL33INGB0661900169
BIC code: INGBNL2A
BTW-nummer: 811046321B01

www.gemeentesluis.nl
info@gemeentesluis.nl

Aan de raad van de gemeente Sluis

ons kenmerk : BB/U/2022 22.0001742
uw brief d.d. :
uw kenmerk :
behandeld door : K. Westerweele
doorkiesnummer:
onderwerp : Evaluatie 1° jaar Grondstoffenplan.
bijlage(n) : 1

Oostburg,

01 MRT 2022

Geachte raadsleden,

Op 24 oktober 2019 heeft uw raad het Grondstoffenplan 2019 – 2023 “Samen houden wij grondstoffen gescheiden” vastgesteld. Dit plan geeft de beleidskaders tot een verbetering van de afvalscheiding en daarmee tevens een vermindering van de hoeveelheid huishoudelijk restafval in de gemeente Sluis. In het kader van de uitvoering van het Grondstoffenplan zijn per 1 januari 2021 maatregelen ingevoerd die moeten bijdragen aan een betere afvalscheiding en minder huishoudelijk restafval. Het invoeren van deze maatregelen is voorafgegaan door een intensieve en uitgebreide communicatiecampagne.

Wij hebben uw raad de evaluatie toegezegd na afloop van 2021, het eerste jaar van de uitvoering van het Grondstoffenplan. In de evaluatie wordt ingegaan op ingezamelde hoeveelheden, de samenstelling van het restafval, het effect op de milieustraat en het financiële resultaat. In de evaluatie worden ook de resultaten over 2021 naast de resultaten van 2020 gelegd. De evaluatie laat zien dat, hoewel de doelstelling uit het Grondstoffenplan nog niet is gehaald, de maatregelen in het beoogde effect hebben geresulteerd. De inwoners zijn het huishoudelijke afval beter gaan scheiden, wat heeft geresulteerd in hogere hoeveelheden ingezamelde grondstoffen (GFT, PMD, OPK, glas en textiel), veel minder restafval, minder herbruikbare grondstoffen in het restafval en lagere kosten voor het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. De evaluatie treft u aan als bijlage bij deze brief en bieden wij u ter kennisname aan.

Wij nemen aan u hierdoor voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris,

S.I. de Kievit-Minnaert

De burgemeester,

mr. M.M.D. Vermue

EVALUATIE

Eerste jaar

Grondstoffenplan 2019 – 2023 “Samen houden wij grondstoffen gescheiden”

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Ingezamelde hoeveelheden	5
3.	Samenstelling huishoudelijk restafval	7
4.	Effect op hoeveelheden milieustraat	8
5.	Financiën	9
6.	Conclusie	10

1. Inleiding

Het Grondstoffenplan 2019 – 2023 “Samen houden wij grondstoffen gescheiden” is op 24 oktober 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. Het Grondstoffenplan bevat het door de gemeente Sluis te voeren beleid tot en met 2023, dat moet leiden tot een aanzienlijke structurele vermindering van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en een verbetering van de gescheiden inzameling van diverse grondstoffen. Eén van de aanleidingen van het Grondstoffenplan was de hoeveelheid restafval per inwoner in de gemeente Sluis. In vergelijking met soortgelijke gemeenten was die erg hoog. De verwerkingstechnieken ontwikkelen zich zodanig dat steeds meer afval als grondstof voor nieuwe producten kan worden gebruikt. Kortom, het huishoudelijk restafval uit de gemeente Sluis bevatte nog veel grondstoffen voor nieuwe producten. De noodzaak om de hoeveelheid huishoudelijk restafval drastisch te verminderen was daardoor hoog.

Naast de hiervoor omschreven noodzaak was ook de door de rijksoverheid ingeslagen weg naar een circulaire economie, mede aanleiding voor een nieuw grondstoffenbeleid. In dat licht is het programma 'Van Afval Naar Grondstof - Huishoudelijk Afval' (VANG-HA) opgesteld, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu in samenwerking met VNG, RWS Leefomgeving en NVRD. In het programma VANG-HA is de volgende concrete landelijke doelstelling geformuleerd:

- in 2020 realiseren van een scheidingspercentage van 75% voor het huishoudelijk afval en komen tot een gemiddelde hoeveelheid restafval van 100 kilogram per inwoner per jaar;
- in 2025 komen tot een gemiddelde hoeveelheid restafval van 30 kilogram per inwoner per jaar.

Doelstelling gemeente Sluis

Van de gemeenten werd verwacht dat ze een inspanning leveren om de doelstellingen uit VANG-HA te halen. Dat hield in dat de gemeenten ambitieuze beleidsdoelen moesten formuleren en in staat moeten zijn werk te maken van de eigen beleidsdoelen. In het Grondstoffenplan is voor de gemeente Sluis een doelstelling vastgelegd van 120 kilogram restafval per inwoner per jaar.

Maatregelen

Het huishoudelijk afval moest op een nieuwe manier worden ingezameld om de hoeveelheid restafval aanzienlijk te verminderen. Het in het Grondstoffenplan omschreven scenario 2 “Lagere inzamelfrequentie restafval en hogere inzamelfrequentie PMD-afval” is ingezet als Grondstoffenbeleid voor het realiseren van de in het plan opgenomen doelstelling.

Scenario 2 houdt de invoering in van de volgende maatregelen:

- Vervangen (ophalen oude en uitzetten nieuwe) van de minicontainers voor restafval door nieuwe minicontainers voorzien van een tag.
- Het uitzetten van minicontainers voor OPK voorzien van een tag.
- In de kernen en het buitengebied het inzamelen van restafval met minicontainers, 1 x per 4 weken.
- In de kernen en het buitengebied blijft het inzamelen van gft-afval met minicontainers 1 x per 2 weken.
- In de kernen en het buitengebied het inzamelen van PMD met zakken, 1 x per 2 weken.
- In de kernen en het buitengebied het inzamelen van OPK met nieuwe minicontainers, 1 x per 4 weken.
- Inzameling van restafval bij hoogbouw in de kernen met ondergrondse verzamelcontainers met toegangsbeperking.
- Inzameling van GFT bij hoogbouw en/of stapelbouw in de kernen met verzamelcontainers met toegangsbeperking.
- Inzameling van restafval, OPK, PMD en glas aan de kust met ondergrondse verzamelcontainers met toegangsbeperking.

Geïmplementeerde maatregelen tot en met 2021

Ten behoeve van de implementatie van de genoemde maatregelen heeft het college van burgemeester en wethouders uitvoeringsplannen vastgesteld. In de uitvoeringsplannen is ten aanzien van de inzameling bij de hoogbouw in de kernen in detail afgeweken van de hiervoor vermelde maatregelen. De uitvoeringsplannen zijn door burgemeester en wethouders ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

Tot en met 2021 zijn de onderstaande maatregelen geïmplementeerd.

- Vervangen (ophalen oude en uitzetten nieuwe) van de minicontainers voor restafval door nieuwe minicontainers voorzien van een tag.
- Het uitzetten van minicontainers voor OPK voorzien van een tag.
- In de kernen en het buitengebied het inzamelen van restafval met minicontainers, 1 x per 4 weken.
- In de kernen en het buitengebied blijft het inzamelen van gft-afval met minicontainers 1 x per 2 weken.
- In de kernen en het buitengebied het inzamelen van PMD met zakken, 1 x per 2 weken.
- In de kernen en het buitengebied het inzamelen van OPK met nieuwe minicontainers, 1 x per 4 weken.
- Inzameling van OPK bij hoogbouw in de kernen met verzamelcontainers (gedeeltelijk).
- Inzameling van GFT bij hoogbouw in de kernen met verzamelcontainers (gedeeltelijk).

Door middel van een communicatiecampagne zijn de inwoners vooraf uitgebreid geïnformeerd over de maatregelen. Ten behoeve van de communicatiecampagne was een communicatieplan opgesteld.

2. Ingezamelde hoeveelheden

De nieuwe manier van inzamelen vanaf 1 januari 2021 heeft ten opzichte van de jaren daarvoor geleid tot een aanzienlijke verandering in de ingezamelde hoeveelheden. In het Grondstoffenplan (pagina 23) zijn de in 2017 ingezamelde hoeveelheden als uitgangspunt genomen. De oude manier van inzamelen vond voor het laatst plaats in 2020. De in 2020 ingezamelde hoeveelheden wijken in positieve zin af van de in 2017 ingezamelde hoeveelheden. Een verklaring daarvoor kan zijn dat in 2017 corona nog niet onder ons was en er in 2017 een betere bezetting was van de tweede- c.q. recreatiewoningen.

Onderstaand overzicht geeft een vergelijking tussen de ingezamelde hoeveelheden van de grootste stromen huishoudelijke afvalstoffen in 2020 en 2021. Een vergelijking tussen 2020 en 2021 is gerechtvaardigd. Zowel in 2020 en 2021 was er sprake van coronamaatregelen.

De vermelde hoeveelheden zijn exclusief de aan de kust ingezamelde hoeveelheid restafval en exclusief de via de milieustraat ingezamelde hoeveelheden.

		2020		2021		2020-2021
		ton	kg/inw	ton	kg/inw	verschil
Restafval		6.337	273	3.908	169	-38%
GFT		3.653	158	4.327	187	18%
OPK		1.489	64	1.340	58	-10%
PMD		246	11	560	24	128%
Glas		705	30	768	33	9%
Textiel		96	4	105	5	9%
Totaal		12.526	540	11.007	475	-12%
Scheidingspercentage		49%		64%		15%

Hieronder volgt een toelichting op de ingezamelde hoeveelheden en de verschillen tussen 2020 en 2021.

Restafval: In 2020 is inclusief de kust 6.945 ton (299 kg/inw) fijn huishoudelijk restafval ingezameld en in 2021 4.361 ton (188 kg/inw) ton. Ook dan is er sprake van een vermindering van ca. 38%. In het Grondstoffenplan is als prognose opgenomen een vermindering van de hoeveelheid restafval met 42%. Omdat nog niet alle maatregelen zijn uitgevoerd ligt de vermindering van 38% in de lijn der verwachting en is er sprake van een goed resultaat.

GFT: In het Grondstoffenplan was 4.200 ton GFT als prognose opgenomen. Na 1 januari 2021 zijn veel gft-containers van 140 ltr. omgeruild voor een grotere gft-container van 240 ltr. Dit heeft mede bijgedragen aan de 4.327 ton gft-afval die in 2021 is ingezameld.

OPK: In het Grondstoffenplan was 1.700 ton OPK als prognose opgenomen. De jaren voor 2021 was er al sprake van een lichte daling in de hoeveelheid ingezameld OPK, omdat er minder papier gebruikt wordt. Door OPK met minicontainers bij de huishoudens in te zamelen, zit er geen OPK van bedrijven meer in het ingezamelde OPK. Verwacht werd dat het verdwenen OPK van de bedrijven meer dan gecompenseerd zou worden door de betere afvalscheiding door de huishoudens en het inzamelen van OPK in alle kernen en het hele buitengebied. Dat die verwachte compensatie niet heeft plaatsgevonden komt wellicht mede omdat er tot 2021 meer OPK van bedrijven in het ingezamelde OPK zat dan werd aangenomen. Cijfers zijn daar niet van bekend.

PMD: In het Grondstoffenplan was de verwachting opgenomen dat 410 ton PMD zou worden ingezameld. Dat het uiteindelijk 560 ton (+128%) is geworden is een meer dan uitstekende resultaat. Anderzijds bevestigt dit ook het beeld dat er heel veel verpakkingsmateriaal in omloop wordt gebracht door producenten en detailhandel.

Glas: Ook bij glas leidt het laagfrequent inzamelsysteem op restafval tot een toename van de hoeveelheid glas. De in het Grondstoffenplan opgenomen prognose van +24% was gebaseerd op de nog in het restafval aanwezige hoeveelheid glas. Ten opzichte van 2020 is er in 2021 sprake van een beperkte stijging van 9%. Ten opzichte van 2017 is er in 2021 sprake van +19%. Hoewel het resultaat wat achterblijft bij de prognose is er nog steeds sprake van een goed resultaat.

Textiel: Ook voor textiel werpt het nieuwe inzamelsysteem z'n vruchten af. Ten opzichte van 2020 is er in 2021 sprake van een stijging van 9%. In het Grondstoffenplan waren voor textiel geen hoeveelheden opgenomen.

Totaal: Totale hoeveelheid ingezameld fijn huishoudelijk afval (restafval, GFT, OPK, PMD, glas, textiel) is in 2021 ten opzichte van 2020 met 12% verminderd. Dit resultaat is met name het gevolg van het inzamelen van het restafval en OPK met minicontainers die voorzien zijn van een tag. De oude 'illegale' minicontainers voor restafval zijn verdwenen en het OPK wordt enkel nog bij de huishoudens ingezameld.

Respons inwoners

De hiervoor vermelde inzamelresultaten worden bepaald door de deelname aan de gescheiden inzameling door de inwoners. Het percentage ledigingen van de minicontainers voor restafval, GFT, OPK en de verspreide PMD-zakken geeft een indruk van de omvang van de deelname.

Van de minicontainers die voor het restafval in gebruik zijn, werd in 2021 per week gemiddeld 81% ter lediging aangeboden. Hieruit kan worden afgeleid dat het aantal huishoudens dat niet iedere vier weken de container voor het restafval langs de straat zet, beperkt is.

Bij het GFT afval werd per week gemiddeld 55% van de in gebruik zijnde containers ter lediging aangeboden. Dit is een jaargemiddelde. In de periode dat er veel tuinafval is, worden er veel gft-containers langs straat gezet. De hoeveelheid GFT is dan maandelijks bijna het dubbele van de hoeveelheid GFT in de maanden december, januari en februari.

Van de OPK-containers werd gemiddeld per week 68% ter lediging aangeboden. Wanneer een huishouden niet veel OPK heeft is de noodzaak niet aanwezig de container iedere vier weken langs straat te zetten. Dat verklaart mede dit percentage.

Bij PMD dient de deelname door de inwoners afgeleid te worden van het aantal verspreide PMD-zakken, afgezet tegen aantal PMD-zakken indien alle huishoudens PMD gescheiden zouden aanbieden. Het aantal ingezamelde PMD-zakken wordt niet geteld. Uitgegaan wordt van gemiddeld 1,5 PMD-zak/huishouden/per inzameling. In 2021 bedraagt het percentage verspreide PMD-zakken 80% van het aantal PMD-zakken indien alle huishoudens PMD gescheiden zouden aanbieden.

3. Samenstelling huishoudelijk restafval

In opdracht van O.L.A.Z. is in 2020 en in 2021 in de maand oktober in alle Zeeuwse gemeenten een analyse uitgevoerd op de samenstelling van het fijn huishoudelijk restafval. Ten behoeve van de sorteeraanlyse zijn uit drie gebieden in de gemeente Sluis steekproefmonsters genomen uit het ingezamelde fijn huishoudelijk restafval. Het gewicht van een steekproefmonster bedraagt ongeveer 750 kg. De steekproefmonsters zijn in 2020 en 2021 in dezelfde gebieden genomen.

Onderstaand overzicht geeft de vergelijking van de samenstelling van het fijn huishoudelijk restafval in 2020 en 2021.

%*=gewichtspercentage

		2020		2021	
		%*	kg/inw	%*	kg/inw
GFT		40	117	33	62
OPK		12	32	5	10
PMD		18	47	9	17
Glas		4	12	4	7
Textiel		4	11	8	15
Overige		22	80	41	77
Totaal		100	299	100	188

Ook in de samenstelling van het fijn huishoudelijk restafval (restafvalcontainer) zijn de effecten van het nieuwe inzamelsysteem duidelijk zichtbaar. Van de grondstofstromen die gescheiden ingezameld worden is het aandeel in het restafval aanzienlijk verminderd. Met uitzondering van textiel. Een verklaring hiervoor kan zijn dat er sprake is van een vertekend beeld. Eén van de drie steekproefmonsters in 2021 bevatte heel veel textiel.

Het aandeel 'Overige' bestaat onder andere uit: hygiënisch papier (in 2020 8%, in 2021 14%), metalen, kleine elektrische apparaten, hout, puin en overig niet herbruikbaar restafval). Het gewicht aan 'Overige' is nagenoeg gelijk gebleven. Maar omdat de ingezamelde hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval aanzienlijk is verminderd is het aandeel van 'Overige' procentueel bijna verdubbeld.

4. Effecten op hoeveelheden milieustraat

In het kader van deze evaluatie is onderzocht wat de effecten zijn van het nieuwe inzamelsysteem op de hoeveelheden op de milieustraat, op de stromen OPK, PMD, glas, textiel en restafval. In onderstaand overzicht staan de in 2020 en 2021 op de milieustraat ingezamelde hoeveelheden.

		2020	2021
		ton	ton
OPK		372	238
PMD		31	32
Glas		52	49
Textiel		32	33
Restafval		673	762
Totaal		1.160	1.114

Uit het overzicht blijkt dat in 2021 ten opzichte van 2020 er enkel bij het OPK en restafval sprake is van een relevante afwijking. Hiervoor zijn de onderstaande verklaringen.

Het OPK wordt vanaf 2021 met minicontainers ingezameld. De inwoners kunnen het OPK op een betrekkelijk eenvoudige manier langer thuis bewaren. De noodzaak om het OPK tussentijds naar de milieustraat te brengen is er niet meer. Er is ook sprake van minder instroom van OPK van bedrijven. Bekend is dat na het invoeren van het nieuwe inzamelsysteem een inzamelaar van bedrijfsafval veel containers voor OPK heeft uitgezet bij bedrijven.

Op de milieustraat staat een container voor niet herbruikbaar huishoudelijk restafval. Dit betreft restafval dat eigenlijk te groot is voor in een minicontainer, maar na wat aanpassingen in principe wel in een minicontainer kan. Dit huishoudelijk restafval wordt nu meer naar de milieustraat gebracht omdat de container voor restafval vanaf 2021 maar 1 x per 4 weken wordt geleegd. De ZRD heeft dit effect ook gezien op milieustraten in andere Zeeuwse gemeenten die zijn gaan inzamelen met een lagere frequentie op restafval of met diftar.

5. Financiën

Onderstaand overzicht geeft een vergelijking tussen 2020 en 2021 van de financiële aspecten verbonden aan de het inzamelen en verwerken van het restafval, GFT, OPK, PMD en glas. Textiel is in dit overzicht niet opgenomen. De netto vergoeding die de gemeente ontvangt voor het ingezamelde textiel komt geheel ten goede aan de Voedselbank.

	2020	2021
Kosten		
<u>Inzameling</u>		
Rest/GFT	€ 762.542	€ 630.000 *)
OPK	€ 126.577	€ 174.798
PMD	€ 186.623	€ 327.568
Glas	€ 26.771	€ 29.491
	€ 1.102.513	€ 1.161.857
<u>Verwerking</u>		
Rest	€ 802.935	€ 510.891
GFT	€ 281.281	€ 335.343
PMD	€ 2.608	€ 5.936
OPK	€ 40.203	€ 36.180
	€ 1.127.026	€ 888.350
Opbrengsten		
OPK	€ 76.567	€ 181.490
PMD	€ 81.467	€ 147.266
Glas	€ 43.626	€ 49.012
	€ 201.660	€ 377.769
Netto kosten	€ 2.027.880	€ 1.672.437

*) Is een raming. De definitieve afrekening van de inzameling van restafval en GFT over 2021 is nog niet ontvangen van de ZRD.

Voor de relevante verschillen tussen 2020 en 2021 zijn er de volgende verklaringen.

Inzameling Rest/GFT: Vanaf 2021 wordt het restafval 1 x per 4 weken ingezameld in plaats van 1 x per 2 weken. Op jaarbasis zijn dit 13 inzamelroutes minder voor restafval.

Inzameling OPK: De bij 2020 vermelde kosten betreffen de aan de verenigingen betaalde inzamelvergoeding van € 0,085/kg. Dat was een bruto inzamelvergoeding. Wanneer een vereniging kosten maakte bij de inzameling van OPK konden ze die betalen uit de opbrengst van de inzamelvergoeding. De bij 2021 vermelde kosten betreffen de kosten van de inzameling van OPK met minicontainers door de ZRD en de aan de verenigingen betaalde inzamelvergoeding van € 0,06/kg. Dit is een netto inzamelvergoeding. Als tegenprestatie moeten de verenigingen beladers beschikbaar stellen voor de inzameling van OPK.

Inzameling PMD: PMD wordt vanaf 2021 1 x per 2 weken ingezameld in plaats van 1 x per 4 weken. Het aanbod PMD is bijna 130% hoger dan voorheen. Dat houdt tevens in dat de kosten voor de PMD-zakken gestegen zijn omdat er meer PMD-zakken nodig zijn.

Verwerking Rest: In 2021 is 38% minder restafval ingezameld dan in 2020. Het verwerkingstarief in was in 2020 € 117/ton en in 2021 € 117,50/ton.

Opbrengst OPK: De vergoeding die de gemeente ontvangt voor het ingezamelde OPK is gebaseerd op de marktprijs. De gemiddelde marktprijs van het OPK was in 2021 veel hoger dan in 2020.

Opbrengst PMD: Omdat er nu meer PMD wordt ingezameld is de totale vergoeding die de gemeente uit het Afvalfonds ontvangt hoger.

6. Conclusie

De hoeveelheid huishoudelijk restafval is met 38% verminderd en de samenstelling van het overgebleven huishoudelijk restafval is verbeterd. De hoeveelheden van de gescheiden ingezamelde grondstoffen zijn toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. De ingevoerde maatregelen in combinatie met de medewerking van de inwoners hebben geleid tot beoogde effect.

De in het Grondstoffenplan opgenomen doelstelling van 120 kg/inwoner huishoudelijk restafval per jaar is niet gerealiseerd. Het verschil tussen de in 2021 gerealiseerde hoeveelheid van 188 kg/inw. (incl. de kust) en de doelstelling van 120 kg/inw. is groot. De oorzaak van dat verschil ligt mede in het aandeel (ca. 23%) van de recreatie-/tweede woningen in het totaal aantal aansluitingen waar de gemeente huishoudelijke afvalstoffen inzamelt. Hoewel daar geen inwoners tegenover staan wordt het bij de recreatie-/tweede woningen ingezamelde huishoudelijk afval wel betrokken in de omrekening naar kg/inw. Mede daardoor blijft het ongewis of na invoering van alle maatregelen de doelstelling wel gerealiseerd is aan het eind van de looptijd van het vigerende grondstoffenplan in 2023.

Mogelijk zijn aanvullende maatregelen nodig of wijzigingen in de wijze van inzamelen om het gestelde doel wel te bereiken. In het nog te ontwikkelen beleid voor de periode na 2023 zal dat dan worden uitgewerkt.